

Veilige en schone buurten

Regie meer bij wijk, minder bij gemeente

Benut de kracht van de 'zilveren groep'

Ruimhartig minimabeleid

CDA-TIEL:

lokaal sterk

2014

Meer informatie:

Website: www.tiel.cda.nl

Email: cdafractie.tiel@planet.nl

Inhoudsopgave

Van de lijsttrekker	3
De zeven CDA-principes	4
Een korte terugblik op de afgelopen collegeperiode?	6
Het CDA programma in tien Ambities voor Tiel	10
Onze kandidaten	29

Onze kandidaten

Henk Driessen

Tom van Oostrom

Yvonne Son-Stolk

Arjen Sijpkens

Casper Stelling

Henk-Jan van der Munnick

Bert Roelofs

Annisa Haduch

Pieter van Noord

Herman Jonkmans

Tjakko van Eijnatten

Jan Hielke van Dijk

Truus Vermeulen

Gerco Buijk

Thijs Kuiper

Martin van Kessel

Van de lijsttrekker

Als lokale politici krijgen wij geregeld de vraag: *“Waarom zou ik op het CDA moeten stemmen?”*. In dit verkiezingsprogramma geven wij u daar graag antwoord op! Dit programma bevat de verkiezingsbelofte van het CDA Tiel voor de regeerperiode 2014-2018. Na dit voorwoord treft u het CDA gedachtengoed voor Tiel. Verderop volgt een korte beschouwing van wat het CDA in de afgelopen tijd voor u gedaan heeft. Ten slotte volgen onze standpunten op onderwerpen die in de periode 2014-2018 in Tiel spelen.

Het CDA is een partij voor (en van!) Tielenaars die een *positieve bijdrage* willen leveren aan onze steeds veranderende samenleving. Een samenleving waarin het individu soms te centraal staat en te weinig rekening wordt gehouden met elkaar. Dat zien wij, en veel Tielenaars met ons, graag anders. U ook? Binnen verenigingen, scholen, (sport)clubs, samenwerkingsverbanden, kerken en moskeeën, de familie en het gezin en ook gewoon op straat, zien we dat we *met elkaar meer kunnen bereiken dan alleen*. Of, zoals generaal b.d. Peter van Uhm dat zo mooi verwoordde in zijn toespraak op 4 mei 2013: *“Niet ik, niet zij, maar wij.”*

Het CDA is een partij van en voor mensen die geloven in christelijke waarden. De één voelt zich daarbij geïnspireerd en geleid door het evangelie, of andere religieën en/of inspiratiebronnen. De ander ziet deze waarden in een manier van leven waarin *gerechtigheid, barmhartigheid, naastenliefde en gespreide verantwoordelijkheid* centraal staan. Het CDA is voor mensen die zich realiseren dat we deze aarde te leen hebben, niet alleen van onze kinderen, maar ook van de generaties na hen.

Het CDA is een partij van en voor mensen die niet afhankelijk willen zijn van de overheid. Een partij voor mensen die *zelf initiatieven willen nemen* en die daarbij steun zoeken van een *dienende en faciliterende overheid*. Een overheid die in de eerste plaats meedenkt over wat er wel kan, in plaats van vooral te zeggen wat er niet kan. Een overheid die mensen vertrouwen geeft en het vertrouwen van de mensen verdient en waarmaakt. Niet ver weg van mensen maar heel dichtbij. Het CDA steunt initiatieven van mensen in de wijk of, nog kleinschaliger, in de buurt. Wij willen werken aan een buurt waarin mensen omzien naar elkaar en waar je samen voorzieningen als speelplaatsen in stand houdt. *Het CDA: Lokaal sterk!*

Henk A. Driessen *Lijsttrekker CDA Tiel*

Waar het CDA in algemene zin voor staat!

De Nederlandse politiek is de weg kwijt. Het CDA wil, samen met u, bouwen aan een beter Nederland. Wij hebben zeven principes geformuleerd om ons land te vernieuwen en het vertrouwen te herstellen.

Denk met ons mee over de uitwerking hiervan in Tiel. Denk mee over nieuwe oplossingen voor vandaag en morgen. Wij doen dat graag door ook bestuurlijke verantwoording te willen nemen in de nieuwe collegeperiode. Met uw stem kunnen wij nog meer dan de afgelopen periode een stempel drukken op de gemeentelijke koers.

1. De samenleving, niet de overheid

Wij willen dat u weer invloed krijgt op de wereld om u heen, ook in de politiek. Wij zien een overheid die naast u staat in plaats van tegenover u. Wij willen een samenleving, waarin u samen met anderen zoveel mogelijk zelf bepaalt. Bij ons staan het gezin en de vereniging, de sportclub en de school voorop.

2. Wij zien een taak voor iedereen

Iedereen heeft een taak: je werkt, je doet vrijwilligerswerk en/of je volgt een opleiding. Jouw energie bouwt, verbindt en verbetert. Iedereen die kan, doet mee. Maar wie niet wil, kan niet blijvend rekenen op ondersteuning.

3. Een eerlijke (plaatstelijke)economie

Wij kiezen voor een eerlijke economie waarin werken loont en sparen wordt beloond, waarin middeninkomens en gezinnen geen melkkoe zijn. Wij willen een economie waarin kleine ondernemers en familiebedrijven onze absolute prioriteit krijgen.

4. Tegen de profiteurs

Wij willen een Nederland waar fatsoenlijke mensen de norm zijn. Een samenleving bouw je op wederkerigheid. Voor wat, hoort wat, geven en nemen, rechten en plichten. Profiteurs die zich daaraan onttrekken, staan we niet toe.

5. De familie is ons fundament

Wij zien families als het fundament voor onze samenleving, waarin mensen voor elkaar zorgen en verantwoordelijkheid nemen. We kiezen voor een nieuwe cultuur die de familie waardeert en duurzame relaties ondersteunt.

6. Tiel verbonden met de Regio

Het CDA is voor een intensieve samenwerking in Rivierland, omdat sommige dingen gezamenlijk vaak beter en goedkoper kunnen. Het CDA staat open voor vergaande samenwerking waarbij gemeentegrenzen niet heilig zijn.

7. De toekomst van onze kinderen

Het CDA kiest voor de lange termijn boven de korte termijn. Dat vraagt om beleid, ook in Tiel, om de samenleving structureel op orde te houden. Het CDA staat voor stabiliteit, en als het nodig is verandering, maar dan wel goed doordacht, rustig en beheerst uitgevoerd en rekening houdend met alle groepen. Voor onszelf, maar vooral voor de toekomst van onze kinderen.

Waarom is het CDA lokaal sterk?

Het CDA Tiel heeft de afgelopen vier jaar gewerkt aan het realiseren van de speerpunten uit het vorige verkiezingsprogramma. Het CDA heeft veel bereikt, en op een aantal punten nog niet het gewenste resultaat kunnen halen. Dit vormt de basis voor het nieuwe verkiezingsprogramma. Wij gaan verder waar we gebleven zijn, en met uw steun kunnen wij in de volgende periode misschien nog meer verschil maken. Hier volgt een korte terugblik, die tevens het startpunt is voor ons programma voor de komende periode.

Dankzij het CDA

1. Is besloten dat jaarlijks een *thema* wordt ingevoerd, omdat een accent op een bepaald onderwerp een vliegwieleffect kan hebben door de concrete en simpele aandacht die aan het gekozen onderwerp wordt gegeven. Dankzij het CDA was 2011 het jaar van de vrijwilliger en wordt 2014 het jaar van de senioren.
2. Is *terugdringing* van het aantal *woninginbraken* een *topprioriteit* van de politie geworden. Het CDA heeft hieraan bijgedragen door continue aandacht te vragen voor dit onderwerp, zowel bij de gemeente als bij de inwoners van Tiel. Misschien heeft u ons wel gezien bij één van onze veiligheidsacties dit jaar of vorig jaar.
3. Is er goed nagedacht over de invoering van *betaald parkeren* in het centrum en *vergunningparkeren* in de straten eromheen. Dit is een grote maar noodzakelijke verandering geweest in onze gemeente. Dankzij het CDA Tiel is iedere keuze *zorgvuldig overwogen*. De automobilist is geen melkkoe, maar betaalt voor de voorzieningen die hij gebruikt, en er wordt dankzij het CDA geluisterd naar de wensen van de winkeliers in de binnenstad (een aantal gratis zaterdagen).

En verder dankzij het CDA:

- Is de korting op de *wijkbudgetten* op een eerlijkere wijze verdeeld zodat de verschillende wijken in Tiel en Wadenoijen en Kapel-Avezaath zoveel mogelijk door konden gaan met hun activiteiten.
- Heeft de gemeente het nodige budget beschikbaar gesteld voor het versneld vervangen van de *bruggetjes in Rauwenhof*.
- Is er € 90.000,00 extra beschikbaar gesteld voor het programma 'Duurzaam veilig', zodat *kinderen veilig naar en van school* kunnen reizen.
- Zijn er snelheidsbeperkende maatregelen genomen in Passewaaij.
- Is inzichtelijk geworden op welke dossiers in de openbare ruimte sprake is van *achterstallig onderhoud*. Hierdoor kunnen plannen gemaakt worden om de achterstand *weg te werken*.
- Krijgt hockeyclub THCC de Kromhouters een *3^e Hockeyveld*.

Daarnaast is er nog een groot aantal zaken waar het CDA met andere partijen gezamenlijk aan gewerkt heeft. Dankzij het CDA en een aantal andere partijen:

1. Gaat begin 2014 eindelijk *de schop de grond* in voor de realisatie van het project *Westluidense Poort* (cultuurcluster en parkeergarage).
2. Wordt de *fietsenstalling* van NS-station Tiel *Passewaaij* uitgebreid.
3. Heeft Tiel een *kinderraad* die concreet bijdraagt aan het beleid van de gemeente en kinderen interesseert voor politiek en maatschappij.

En verder mede dankzij het CDA:

- Is in 2012 *'veiligheid'* tot jaarthema gekozen en zijn er in dat kader voorlichtingsavonden voor de inwoners van de gemeente gehouden.
- Doet de gemeente Tiel er alles aan om de *treinverbinding* tussen Tiel en Arnhem te behouden.
- Heeft Tiel een *stadsdichter*.
- Heeft Tiel nieuw beleid om het *aantal coffeshops terug te dringen* naar maximaal drie.
- Zijn bezuinigingen op de *Rekenkamer* ongedaan gemaakt. (het controleorgaan dat erop toeziet dat de gemeente het belastinggeld goed uitgeeft).
- Komen er *minder verkeersborden* in Tiel.
- Is er geïnvesteerd in *Jongeren ontmoetingsplaatsen* (JOP's).
- Krijgt de *stichting Dierenambulance Tiel* de komende drie jaar € 5.000,00 *extra* van de gemeente Tiel.
- Heeft de provincie Gelderland de *veiligheid en doorstroming* bij de stoplichten op het *kruispunt industrieweg/Kellenseweg* verbeterd naar aanleiding van veldwerk van het CDA waaruit bleek dat er veel door rood werd gereden op dit kruispunt.
- Is er meer aandacht gekomen voor het *verwijderen van fietswrakken* bij station Tiel en station Tiel Passewaaij.

De tien ambities van het CDA voor Tiel:

Het CDA-verkiezingsprogramma in tien speerpunten

1 De eigen buurt centraal

Sterke, leefbare kernen met een eigen karakter

Leefbaarheid uit zich op veel manieren: schone straten, goed onderhouden groen, een veilige leefomgeving, voldoende voorzieningen zoals winkels, scholen, sportfaciliteiten en bedrijvigheid dicht in de buurt. En die *veilige en schone omgeving* maak je samen. Het CDA vindt dat de bewoners zelf een belangrijke rol spelen. Met ondersteuning vanuit de gemeente kunnen ze zelf aan de slag, zonder al te veel regeltjes en voorschriften. Het zijn tenslotte de bewoners zelf die het best weten hoe ze hun stad, dorp of wijk graag willen zien!

De gemeente faciliteert, verbindt en ondersteunt waar nodig, maar bepaalt niet meer als enige partij wat er wanneer en waar gebeurt. Met het oog op deze ontwikkelingen is het CDA van mening dat de verantwoordelijkheid en zeggenschap verdeeld moeten worden tussen burger en overheid. *Baas In Eigen Buurt* (BIEB) heet dit initiatief. Met de invoering van BIEB krijgen buurt- of dorpsbewoners zoveel mogelijk de regie en verantwoordelijkheid over hun eigen buurt of dorp.

Het CDA gelooft niet dat de groter wordende groep ouderen een bedreiging is voor de economie. Integendeel: zij vormt juist een kans, met name in de eigen buurt. Het CDA spreekt daarom niet meer van *'vergrijzing'*, maar van *'verzilvering'* van een schat aan ervaring, kennis en kunde van onze ouderen. In Tiel mag het nooit zo zijn dat ouderen vereenzamen. Het CDA maakt zich hard voor ondersteuning van de mantelzorger en wil de maatschappelijke stage onder andere inzetten om de levenservaring van ouderen te koppelen aan het dynamische leven van de jongeren. Ook dit zal de buurt sterker maken.

- *Veilige en schone buurten*
- *Regie meer bij de wijken en de dorpen, minder bij de gemeente*
- *Benut de kracht van de 'zilveren groep' (onze senioren)*
- *Handhaaf maatschappelijke stages*

2 Vitale buitengebieden

Onze gemeente bestaat uit twee mooie dorpen, een buurtschap en een stad. Elke kern heeft zijn eigen karakter en identiteit. *Die moet behouden blijven.* Tiel is geen eenheidsworst. Het CDA vindt het belangrijk dat de leefbaarheid en identiteit van deze kernen gewaarborgd of versterkt worden en dat de gemeente er alles aan moet doen om initiatieven uit de kernen ondersteund worden.

In het buitengebied van Tiel moet wonen en werken goed zijn. De kwaliteiten en het unieke karakter van Tiel, *Wadenoijen, Kapel Avezaath en Zennewijnen* moeten worden behouden op minimaal het huidige niveau en verder onder de aandacht worden gebracht van potentiële bezoekers, toeristen en van (nieuwe) ondernemers.

Het CDA wil dat de gemeente er alles aan doet om inwoners van dorpen, buurten en wijken te betrekken bij besluiten over de leefbaarheid en de inrichting van hun directe omgeving. *Met name de verkeersveiligheid is een belangrijke punt in de dorpen.* Er wordt te hard gereden in de buitengebieden. Het CDA staat voor snelheid belemmerende ingrepen en het beboeten van te hard rijden. Structureel overleg met de dorpsinitiatieven

moet gestimuleerd worden. De dorpen weten immers zelf het beste wat er verbeterd moet worden. De wijkschouwen en stadsgesprekken zijn daarvoor geschikt. Het CDA vindt dat de politiek hierbij aanwezig *moet* zijn. Ook niet-gangbare, maar wel leuke, lokale initiatieven moeten kansen krijgen. Dit kan verder gestimuleerd worden met het burgerinitiatief en het behouden van de *wijkbudgetten*, waar het CDA zich altijd hard voor zal maken.

Het CDA blijft zich sterk maken voor vitale, landelijke gebieden met een bereikbaar en toegankelijk voorzieningenniveau, dat aansluit bij de behoeften van de bewoners. Het CDA wil ondernemers in het buitengebied de ruimte bieden om te groeien met behoud van het landschappelijke karakter.

Het CDA zet actief in op het behoud van basisscholen in de kernen als daarvoor lokaal draagvlak is.

- *Eigen initiatieven van de dorpen centraal zetten*
- *Behoud van wijkbudgetten*
- *Kansen geven voor lokale initiatieven*
- *Behoud basisvoorzieningen in dorpen*
- *Aanpak van onveilige situaties in dorpen (m.n. te hard rijden)*

3 De stad verder ontwikkelen

In de afgelopen periode heeft de gemeenteraad besloten dat de *Westluidense Poort* (het gebied bij de bibliotheek) een metamorfose zal ondergaan en het cultuurkwartier van de stad wordt. Ook wordt schouwburg en filmtheater *Agnietenhof* gerenoveerd. Wat het CDA betreft blijft het daar niet bij en worden in de nieuwe raadsperiode stappen gezet om ook de *Burense en Santwijckse Poort* verder te ontwikkelen met extra parkeerfaciliteiten en een gevarieerd winkelbestand. Graag willen wij hiermee ook grote publiekstrekkingen zoals de V&D of de C&A verleiden om zich (weer) in Tiel te vestigen.

Een randvoorwaarde is voor het CDA dat de inwoners van Tiel niet opdraaien voor de kosten van deze vernieuwingen. We zullen dus creatief om moeten gaan met de middelen die we tot onze beschikking hebben en de investeringen die de andere partijen willen plegen in onze mooie stad. Een goede samenwerking met de provincie en andere externe partijen is noodzakelijk om hier in te slagen. Met investeringen in de drie poorten wil het CDA meer mensen naar de stad trekken, waardoor culturele functies zoals theater en bioscoop verbeterd kunnen worden en Tiel beter kan concurreren met andere steden als het gaat om het trekken van winkelend publiek. Ook het parkeerbeleid en het gratis parkeren op een aantal zaterdagen speelt hierbij een belangrijke rol.

Ook wil het CDA investeren in het stationsgebied, een locatie waarin werken, wonen en leren elkaar kunnen versterken. Het gebied langs de Spoorstraat leent zich uitstekend voor het uitbreiden van de *onderwijsvoorzieningen* in Tiel en voor kleinschalige, creatieve bedrijven. Ook appartementen passen goed in dit gebied. Een samenwerking tussen ROC, woningbouwcoöperaties en kleine bedrijven waarin jonge mensen een vak kunnen leren zou voor het CDA ideaal zijn. De belangrijkste uitdaging hierbij is het binnenhalen van een kernkwaliteiten van het bedrijfsleven in Tiel zoals de logistieke dienstverlening en de fruitindustrie. Een randvoorwaarde voor de ontwikkeling van het stationsgebied is dat de omwonenden van het stationsgebied beschermd worden tegen de overlast van fietsen en auto's bij het station.

Bij de verdere ontwikkeling van brede scholen en verbetering van het VMBO is nog veel te winnen. De gemeente dient er voor te zorgen dat scholen in aantrekkelijke gebouwen gehuisvest worden. Een goed meerjarenhuisvestingsplan is hiervoor noodzakelijk.

Het CDA wil ook een Multifunctioneel Centrum in de wijk Passewaaij realiseren. Wij zijn voorstander van samenwerking tussen de wijkvereniging, het gezondheidscentrum en het basisonderwijs in de wijk. Dit zou vorm moeten krijgen in het Multifunctioneel Centrum.

- *Verder bouwen aan de ontwikkeling van Tiel (Westluidense Poort, Burense en Santwijkse Poort) zonder hiervoor de lasten voor de Tielse burgers te verhogen*
- *Versterken van het stationsgebied met nieuwe initiatieven op het gebied van werken, wonen en leren, zonder hierbij de omwonenden overlast te bezorgen*
- *Versterken van de huisvesting van bestaande scholen op alle niveau's en het realiseren van hoger onderwijs (een HBO-instelling) in Tiel*
- *Realiseren van een Multifunctioneel Centrum in Passewaaij in samenwerking met het onderwijs, de wijkvereniging en het gezondheidscentrum*

4 Van Tiel een stad maken waar wat te beleven en te doen is

Tiel staat steeds beter bekend als cultuur- en sportstad. Zo zijn *Appelpop, Fruitcorso, JazzyTiel, Taptoe Tiel, Smartlappen-festival, de Profronde en toertochten* alom bekend in de regio en ver daar buiten. Ook de mooie kooruitvoeringen en internationale jeugdvoetbaltoernooien mogen we niet vergeten. Het CDA blijft de Tielse evenementen ondersteunen. De evenementen zetten Tiel op de kaart en zorgen er voor dat er meer bezoekers naar de stad komen, die in Tiel winkelen en recreëren. Dit vergroot de overlevingskans van de Tielse middenstand en is daarom van essentieel belang. Het CDA vindt dat de middenstand altijd moet kunnen profiteren van grote evenementen. Slim organiseren is noodzakelijk zodat ondernemers elkaar versterken en niet in de weg zitten.

Uit 'De toekomst van de Gelderse stad, Atlas voor gemeenten' blijkt dat Tiel een toekomst heeft als *'boutique city'*. Dit komt door de hoge belevingswaarde van de historische binnenstad, de horecagelegenheden en het ruime evenementenaanbod. Het CDA wil evenementen blijven faciliteren, zowel sportieve alsook culturele. Daarbij moet actie worden ondernomen om de parkeervoorzieningen uit te breiden en publieksvriendelijker te maken door het *versneld invoeren van achteraf betalen voor parkeren* en het verder uitbreiden van de stadspromotie met *gratis parkeren op een aantal zaterdagen*.

- *De Tielse evenementen blijven ondersteunen*
- *De middenstand laten profiteren van de aantrekkingskracht van evenementen*
- *Versneld invoeren van achteraf betalen voor parkeren*
- *Doorgaan met de succesvolle stadspromotie door gratis parkeren op zaterdagen*

5 Tiel gezond houden

In onze regio hebben we te maken met de problematiek van 'overgewicht'. Het CDA wil mede daarom voor alle leeftijdsgroepen de *sportbeoefening* bevorderen. Sporten is gezond, vergroot de acceptatie tussen bevolkingsgroepen en voorkomt sociaal isolement bij mensen met een beperking. Sport is niet alleen gezond; in verenigingsverband draagt het bij aan versterking van de sociale samenhang. *Sport verbreedert en is daarom als cement voor de samenleving*. Het CDA zal het belang van sport voor de gemeente nooit onderschatten.

Bij een sportvereniging zijn ook veel niet-spelende leden betrokken, zoals ouders, trainers en bestuurders, waardoor dit de sportvereniging de plaats is waar de sociale samenhang wordt versterkt.

Het gemeentelijk sportbeleid dient gericht te zijn op het beoefenen van veel verschillende sporten (breedtesport) voor alle inwoners. De sportfaciliteiten moeten gemakkelijk en veilig bereikbaar zijn en blijven. Daarbij horen ook kwalitatief goede voorzieningen/sportaccommodaties tegen reële maar betaalbare tarieven. Onderhoud en tijdige vernieuwing van de Tielse sportaccommodaties vragen blijvende aandacht. Bestaanszekerheid van de Tielse verenigingen is daarbij een uitgangspunt. Het CDA wil

in de komende raadsperiode onderzoeken of het mogelijk is *het huidige zwembad te vervangen* door een grotere en modernere accommodatie. Verplaatsing naar de locatie 'Schaarsdijkweg' blijft een optie.

De georganiseerde verenigingen vormen het hart van 'sportend Tiel' en moeten dus op financiële steun van de gemeente kunnen rekenen. Het CDA is daarom voor het behouden van de waarderings- en activiteitsubsidies voor de sport. Speerpunt in het sportbeleid is het werven van vrijwilligers. De

gemeente zal zich hierbij faciliterend opstellen door mee te werken aan bijvoorbeeld wervingsacties. In een vergrijzende samenleving wordt het steeds belangrijker dat senioren volwaardig kunnen blijven meedoen. Zo lang mogelijk je kennis, kunde en levenservaring inzetten is vaak de beste manier om gezond en vitaal ouder te worden. Zeker als er een partner wegvalt en bijvoorbeeld kinderen ver weg wonen ligt 'vereenzaming' op de loer, met alle gevolgen van dien. Ook de samenleving vaart er wel bij als senioren hun talenten blijven inzetten. In het kader van de WMO, de 'participatiewet', levert dat mooie kansen op om te werken aan leefbaarheid, sociale samenhang en lokaal vrijwilligersbeleid. Wat het CDA betreft een voorwaarde voor een soepele overgang naar een andere wetgeving op het gebied van de AWBZ, WMO en jeugdzorg. Het CDA wil dat er ook in Tiel een basis blijft waar mensen die zorg echt nodig hebben op kunnen rekenen. Om dit betaalbaar te houden moet meer samenwerking gezocht worden met buurgemeenten en instanties buiten Tiel. Regio Rivierenland is daarin de meest logische partner.

- *Bevorderen sportbeoefening voor alle Tielenaars*
- *Sportaccommodaties en voorzieningen op een goed kwalitatief niveau houden*
- *Betaalbare en reële tarieven voor sportverenigingen*
- *Opties onderzoeken voor vervanging/vernieuwing van het zwembad*
- *Wervingsacties opzetten voor het verkrijgen vrijwilligers*

6 Woningen laten aansluiten op de behoeften van mensen

De identiteit van een gemeente hangt samen met z'n historische ontwikkeling. Bijzondere panden en bebouwing maken dat zichtbaar. Het CDA hecht daarom grote waarde aan het *in stand houden van cultureel erfgoed*. Wij willen zuinig omgaan met monumenten zodat deze behouden blijven voor toekomstige generaties.

Tiel zet in op voldoende en betaalbare *woningen voor jongeren (starters), ouderen en mensen met een beperking*. Bij de uitwerking van de woonvisie zal daarmee rekening gehouden worden. Het CDA vindt dat er meer werk gemaakt moet worden van een toegankelijke omgeving, met drempelvrije winkels en goede voorzieningen, goed en veilig vervoer en van voorzieningen dichtbij. Het CDA wil woon-, zorg- en servicezones in wijken verder ontwikkelen. In elke wijk zijn zorgsteunpunten nodig. Zorgbehoefte ouderen die langer in hun eigen buurt willen wonen, moeten daartoe in staat gesteld worden. De verdere uitwerking van de uitvoeringsplannen binnen het *sociaal domein* (WMO) moet hiermee rekening houden. Tiel moet als regiostad voor jong en oud aantrekkelijk zijn om in te wonen. Daarom zet het CDA in op het creëren van *voldoende sociale en koopwoningen voor starters en ouderen*. Maar daarnaast ook op het bouwen van woningen in het duurdere segment. Het CDA wil meer ruimte geven aan het bouwen van particuliere *woningen op vrije kavels* zodat Tielenaren hun eigen droom binnen de gemeentegrenzen kunnen verwezenlijken.

Het CDA staat voor het duurzaam inrichten van de openbare ruimte in de stad. De balans vinden tussen gebouwen en groen is bij verdere inrichting van de stad van belang. Uitgangspunt van het CDA is dat we willen luisteren naar de wensen van de buurtbewoners als het gaat om verlichting, loop, fiets en autoroutes en openbaar groen en bomen. Daar waar inwoners zelf initiatieven willen nemen om de eigen straat te verbeteren wil het CDA hier bij ondersteunen. Het CDA wil tijdens de wintermaanden inzetten op gladheidsbestrijding, waarbij vooral ingezet wordt op de kwetsbare groepen. Dat betekent prioriteit geven aan gladheidsbestrijding bij scholen en seniorenvoorzieningen.

- *Cultureel erfgoed in stand houden*
- *Verder ontwikkelen van woon-, zorg- en servicezones in wijken*
- *Creëren van voldoende sociale en koopwoningen voor starters en ouderen*
- *Meer ruimte geven aan het bouwen van een eigen woning op vrije kavels*
- *Openbare ruimte op peil houden in overleg met bewoners en initiatiefnemers*
- *Gladheidsbestrijding in de winter bij scholen en seniorenvoorzieningen voorop zetten*

7 Blijvend werken aan een veilige stad

Veiligheid is een fundamenteel recht van elk mens. *Veiligheid is een zaak van iedereen.* Hoe veilig een samenleving is, hangt samen met de verantwoordelijkheid die mensen in hun eigen omgeving zelf willen nemen. Een benadering van veiligheid die verder gaat dan de inzet van politie is de enige manier om de lokale samenleving structureel veiliger te maken. Daarom ondersteunt het CDA initiatieven als Burgernet van harte. Ook dat is een manier om de bewoner medeverantwoordelijk te maken voor de veiligheid in de eigen woonomgeving.

Een veiligere buurt kan ook worden bereikt met preventie. Daaronder vallen betere verlichting, het schoon en heel houden van straatmeubilair en snelle reparatie van vernielde attributen. Om inwoners bewust te maken van de impact van **vandalisme** wordt jaarlijks een overzicht van de gemaakte herstelkosten gepubliceerd. De schade wordt verhaald op de daders.

Het CDA wil dat de gemeente jaarlijks een voorlichtings-/ of thema-avond belegt voor de inwoners, bijvoorbeeld als onderdeel van **wijkgericht** werken of tijdens de wijkschouwen. De voorlichtingsavonden in 2012 hebben laten zien dat deze in een behoefte voorzien.

Het CDA wil verder investeren in het tegengaan van te hard rijden in de wijken en wil daarom meer verkeersmaatregelen in de wijk die dit kunnen voorkomen. Handhaving is daarnaast een belangrijke voorwaarde om notoire hardrijders stevig aan te pakken.

Voor wat betreft de veiligheid rond scholen ziet het CDA graag dat er meer gebruik gemaakt gaat worden van klaar-overs. Het CDA zet zich in op gemeente, scholen en ouders te laten samenwerken om de veiligheid van onze

kinderen te waarborgen. Bewustwording en bijdrage van ouders is essentieel, en een doordachte organisatie door de scholen, ondersteund door de gemeente, draagt hieraan bij.

- *Bewoners betrekken bij de veiligheid in het eigen woongebied*
- *Daders stevig aanpakken (Lik op stuk beleid)*
- *Schade in de openbare ruimte snel herstellen. Schade verhalen op daders*
- *Jaarlijkse wijk/buurtgerichte voorlichting om de veiligheid te verhogen, met name als het gaat om inbraak in woningen*
- *Tegengaan van te hard rijden in wijken, en bij scholen*
- *Notoire hardrijders stevig aanpakken; lik op stuk laten toepassen*
- *Meer 'oranje' op straat (klaar-overs)*

8 Tiel moet een stad zijn van en voor ondernemende mensen

Tiel, stad van Flipje en centrum van de Betuwe, is een gastvrije, ondernemende stad met een kloppend hart. Mensen willen in Tiel en de regio wonen en werken. Stad en regio moeten *veelsoortige banen* bieden zodat mensen zich kunnen ontplooiën en woon-werkverkeer tot een minimum beperkt kan worden. Het sociale leven is hierbij gebaat. Dat vraagt om een regionale economie die banen biedt voor mensen met opleidingen van laag tot hoog, mensen met een beperking, jong of oud. En om mogelijkheden om nu en dan van werkgever te veranderen. Op de lange termijn lukt dat alleen met een economie die berust op vele en veelsoortige bedrijvigheid, op grote en kleine bedrijven. De verdere ontwikkeling van Tiel en regio Rivierenland als *'Logistieke Hotspot'* juicht het CDA toe. De gemeente ontwikkelt en stimuleert projecten, die 50-plussers aan werk helpen en houden. Ook mensen met een beperking moeten door de gemeente worden niet vergeten, Speciale aandacht moet er ook zijn voor jongeren en ZZP-ers.

Het CDA wil initiatieven ondersteunen waardoor met name jonge mensen gestimuleerd worden om, alleen of samen met anderen, de droom van het eigen bedrijf te kunnen realiseren.

Voor veel mensen betekent de economische recessie dat ze het met veel minder inkomsten moeten doen. Het CDA blijft geloven in de kracht van

mensen: samen de schouders eronder en denken in kansen. Het is van groot belang om het ondernemerschap te ondersteunen, in samenspraak en met een vooruitziende blik.

Het CDA is er voor om met ondernemersvereniging *'Hart van Tiel'* te kijken naar publiekstrekkende acties. Te denken valt aan uitbreiding van het aantal extra dagen waarop parkeren gratis is.

Het CDA is terughoudend in het permanent openstellen van winkels op zondag. Het is voor de kleine middenstanders moeilijk om dit op een rendabele wijze in te vullen. 'Boutique cities' zoals Tiel (zie ambitie 4) vragen om leuke, kleine(re), gespecialiseerde winkels die vaak door een klein aantal medewerkers gerund wordt. De huidige zondagsopening (twaalf zondagen per jaar en elke zondag voor twee supermarkten) vindt het CDA daarom ruim voldoende. In combinatie met specifieke manifestaties zou incidenteel enige uitbreiding mogelijk gemaakt kunnen worden.

Het CDA wil leegstand van winkels tegengaan door tijdelijk winkelpaden te vullen met exposities, kunstuitingen, informatieplekken voor grote evenementen. De gemeente moet daarvoor proactief samenwerken met pandeigenaren en middenstand. De gemeente stimuleert tevens ambachtelijke bedrijven die zich in de binnenstad vestigen. Het CDA wil dat de gemeente ondernemers faciliteert om zich in Tiel te kunnen vestigen.

In toekomstige bestemmingsplannen moet er meer ruimte komen voor nieuwe winkelconcepten. Flexibiliteit concepten moeten in de bestemmingsplannen opgenomen kunnen worden. Tevens wil het CDA het winkelgebied verkleinen (Gasthuisstraat, Vlesstraat, Tolhuisstraat) en de vrijkomende ruimte voor woningen bestemmen. Een geconcentreerd winkelgebied met daarbij meer bewoning in de binnenstad bevordert de levendigheid in het centrum.

De plaatselijke economie wordt voor een belangrijk deel mede bepaald door de recreatie- en toerismebranche. Het CDA wil graag de vrijetijdsonderne-

mers betrekken bij de beleidsontwikkeling. Het CDA ziet kansen om met deze ondernemers de economische bijdrage te versterken. In samenwerking met omliggende gemeenten moeten Tiel recreatie en toerisme bevorderen.

Het CDA wil *aan agrariërs de ruimte* geven *om te ondernemen*.

Dit zorgt voor bedrijvigheid en werkgelegenheid en daarmee kansen voor onze gemeente. Het aantal agrarische ondernemers neemt sterk af. De 'blijvers' groeien echter sterk en moeten ondersteund worden:

- flexibel omgaan met de grootte van agrarische bouwblokken
- aandacht voor huisvesting van seizoenswerkers
- meedenken over het vinden van mogelijkheden voor duurzame energie
- mogelijkheden bieden voor tijdelijke afsluiting van wegen tijdens oogstperiodes
- meer aandacht geven aan de doorstroming van landbouwverkeer en verkeer van en naar de ondernemers.

- *Stimuleren van Tiel en regio als 'Logistieke hotspot'*
- *Huidige zondagsopenstelling vasthouden*
- *In bestemmingsplannen meer ruimte geven voor nieuwe winkelconcepten*
- *Winkelgebied centrum concentreren en vrijkomende ruimte bestemmen voor 'wonen'*
- *Actief en creatief beleid om leegstand winkels te voorkomen*
- *Meer inzetten op versterken vrijetijdseconomie*
- *Agrariërs ruimte geven om te ondernemen*

9 Tiel goed bereikbaar houden

Bereikbaarheid, in meerdere betekenissen van het woord, is medebepalend voor de leefbaarheid van Tiel en de aantrekkelijkheid van de gemeente voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Het CDA zet zich in voor het verbeteren van de bereikbaarheid van Tiel met de fiets, auto, trein, bus en regiotaxi. En dat is hard nodig, want de bereikbaarheid van Tiel staat de komende jaren onder druk. De verantwoordelijkheid voor de regionale bereikbaarheid

ligt primair bij de provincie en het Rijk, maar het CDA zal altijd het Tielse geluid laten horen, zowel in de gemeente als via de regionale, provinciale en landelijke politiek. Uw lokale CDA vertegenwoordigers zullen hier ook in de komende periode voor zorgen. De gemeente moet zich blijven inspannen om de *spoorverbindingen* Tiel-Arnhem/Nijmegen en Tiel-Utrecht/Den Bosch te verbeteren. Tiel moet zich verzetten tegen de knip bij Elst als de Tielse inwoners hierdoor niet meer met de trein naar Arnhem kunnen. Ook blijft het CDA aandacht vragen voor voor meer en langere treinen van Tiel naar Utrecht, betere overstap op Geldermalsen en een betere halteplaats op Utrecht centraal.

Er moet constant ingezet blijven worden op een lobby, samen met de regio-gemeenten, om de *A15* hoger op de agenda van het ministerie van Infrastructuur en Milieu te krijgen. De A15 wordt de komende jaren aangepakt aan de westkant (bij Rotterdam) en aan de oostkant (bij Arnhem-Nijmegen). De A15 tussen knooppunt Deil en knooppunt Valburg krijgt op dit moment veel te weinig aandacht. *Dat terwijl de nood hoog is*. De doorstroming op de A15 is bij Tiel ondermaats in de ochtendspits, en in de avondspits is

het fileeeld enorm toegenomen sinds de uitbreiding van de A2 bij knooppunt Deil. Er staan elke dag lange files en er is te veel sluipverkeer door Wadenoijen.

Door de groei van het verkeer en de toename van de snelheidsverschillen tussen personenauto's en het vele vrachtverkeer wordt het ook *steeds onveiliger* op de A15: het aantal incidenten op de A15 tussen knooppunt Deil en Tiel heeft de afgelopen tijd *een onacceptabel niveau bereikt*. Het CDA staat voorop bij het vertellen van deze boodschap aan hen die het moeten verbeteren. Slimme coalities met de ANWB en de provincie moeten de A15 bij Tiel hoger op de Rijksagenda krijgen. En dat gaat ons de komende periode hopelijk lukken.

Ook de *regionale busverbindingen* zijn essentieel voor de bereikbaarheid van Tiel. Sinds 2011 is Arriva de vervoerder in de regio Rivierenland. Sinds 2013 ook op het spoor. De bereikbaarheid van Tiel per bus ligt vast tot 2020 (dan loopt de concessie van Arriva af). Het CDA monitort of Arriva aan haar verplichtingen voldoet en waakt voor tussentijdse wijzigingen in de busverbindingen. De *regiotaxi* speelt een steeds belangrijker rol in Tiel. De regio Rivierenland heeft een gezamenlijke regiotaxi, die beheerd wordt

door de provincie Gelderland. Het CDA ziet de regiotaxi als het minimale vervoersaanbod waar iedere Tielse inwoner recht op heeft. Voor gezonde inwoners is de regiotaxi een vorm van openbaar vervoer. Voor inwoners met een Wmo indicatie is de regiotaxi een vorm van zorg. Goede bereikbaarheid betekent ook dat *wegen, fiets- en wandelpaden* veilig zijn ingericht en netjes worden onderhouden. Bij beheer en onderhoud van wegen, fietspaden en trottoirs is veiligheid voor het CDA uitgangspunt nummer 1.

Bij een eventuele ontwikkeling van *Passewaaijse wijken* 9, 10 en 11 zal de derde *ontsluitingsweg* tijdig opgepakt moeten worden. Als Tiel oog wil houden voor de leefbaarheid in de kleine kernen, is het noodzakelijk dat bij planontwikkeling voor Passewaaij ook de belangen van Wadenoijen integraal worden meegenomen. De locatiekeuze van een *rondweg in Passewaaij* zal voldoende draagvlak van de wijkbewoners en omwonenden moeten hebben. Voor het CDA is het daarbij helder dat het geen zin heeft om de rondweg Passewaaij te ontwikkelen zonder dat de wijken 9, 10 en 11 gebouwd gaan worden. Een ontsluitingsweg van de rondweg naar de A15 ziet het CDA als noodzakelijk.

Bereikbaarheid houdt ook in dat de digitale snelweg op orde is. *Breedband* internet vindt het CDA een basisvoorziening die inwoners, organisaties en bedrijven bereikbaar houdt in onze moderne samenleving.

Bereikbaarheid heeft ook te maken met het *sociale verkeer tussen mensen*. De gemeente voert een activerend beleid voor mensen die in een sociaal of financieel isolement zitten. De gemeente moet vasthouden aan het Tielse ruimhartige minimabeleid.

- *Tegengaan filevorming A15 prioriteit maken bij landelijke overheid*
- *Goede spoorverbinding met Utrecht/Den Bosch en Arnhem/Nijmegen*
- *Goede, veilige wegen voor voetgangers, fietsers en auto's*
- *Geen rondweg Passewaaij zonder ontsluitingsweg naar de A15*
- *Breedband internetverbindingen voor heel Tiel*
- *Ruimhartig minimabeleid*

10 Zorg dragen voor een verantwoord financieel beleid

Het CDA vindt dat de *financiën* van de gemeente *op orde* moeten zijn. Dat wil zeggen dat er een sluitende begroting moet zijn.

De totale gemeentelijke belastingdruk moet gekoppeld worden aan de gemiddelde *koopkrachtontwikkeling* in de gemeente. Uitgangspunt is dat nieuwe taken vanuit het Rijk moeten worden bekostigd uit de daarbij behorende rijksbudgetten.

De gemeente dient ook een gezonde *reservepositie* op te bouwen en te behouden. De gemeentelijke belastingen worden volgens de geldende indexaties aangepast. Bij de vaststelling van de tarieven/leges wordt kosten dekking als uitgangspunt genomen.

Het is bekend dat er veel extra taken naar de gemeente komen. Deze taken moeten verantwoord opgevangen worden binnen de door de centrale overheid beschikbaar gestelde budgetten. Voor het CDA zijn alle opties bespreekbaar om de te verwachten omvangrijke *overheidsbezuinigingen* te compenseren. Er zijn geen 'heilige huisjes' op dat terrein. Hoe dan ook moet de oplossing niet te snel gezocht worden in het verhogen van lasten van de inwoners.

- *Solide begroting en financiële huishouding*
- *Structurele lasten afdekken door structurele baten*
- *Geen 'heilige huisjes' als het gaat om bezuinigingen*
- *Oppassen met verhogingen van lasten van burgers*

